

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vásárhelytől, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvtéri cikkek stb. intézendők.

Nyilvtéri cikkek soronként 10 kr-ért közöltnék.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár.
Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számoltatnak.
Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyegdíj fizetendő.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátrálékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

Még egy pár szó nőnevelésünk érdekében.

Sok szép eszmét hangoztattak már világszerte a leánynevelésről, de még mindig nincsenek azzal tisztában, hogy mily irányt adjanak a nők nevelésének.

Egyik fél — még pedig tulnyomóan a nők — azt hangoztatják, hogy legyen a nő egyenlő a férfival, t. i., hogy az eddig kizárólagosan férfiak által betöltött hivatalokba nők is betölthessenek stb. A másik félnek — a nemcsak férfiaknak, de nőknek is — az az elvük, hogy a nő legyen kiegészítője a férfinak, s míg emez a megélhetés gondjaival

küzd, addig iparkodjék a nő az otthoni kelmessé varázsolni és lehetőleg takarékosan gazdálkodni.

Mindkét félnek igazsága van félig-meddig, s ha a kettőt össze lehetne adni, vajmi pompás egészsé válnék. Sajnos azonban, hogy nem haladtunk odáig sem itt nálunk, sem a külföldön, hogy minden tekintetben megfelelő nevelést tudnánk adni leányainknak, mert akkor — mint valahol igen találó megjegyzésként olvastam — első sorban is az anyákat kellene nevelni, miután sok tekintetben éppen az anya az, a ki vagy tulságos majomszeretetével, vagy rideg okoskodásával útját állja, hogy leányának természetes tehetségei kellőképpen kifejlődjének.

Nem czélom itt felsorolni mindazon tényezőket, melyek által egy leánygyermeket szerencsésé vagy szerencsétlenné lehet tenni. Tudjuk jól, hogy a leggazdagabb családok gyermekei is juthatnak koldusbotra s viszont egyszerű emberek gyermekei is felküzdhethetik magát rangra, hatalomra. Azt is tudjuk, — mert, fájdalom, lépten nyomon alkalmunk van látni — hogy éppen a középosztály nem tudja eltalálni, minő irányt is adjon egy fiúnak, mint leánygyermekének nevelésének. Olyan Mohamed koporsója-féle állapotban vannak ezen osztály szülei; függenek két alternatíva között: vagy a magasabb körökhöz tartozóknak szeretnének látszani, a mi miatt aztán erszényüket meghaladó költségeket visznek végbe, vagy éppen semmit sem adnak a köz-

véleményre s elzsugoriskodnak, elnyomorognak; elvonják a nevelést gyermekeiktől csak azért, hogy mentől jobban redukálhassák a kiadási rovatot.

Hazánkban pedig éppen a középosztály, az okleveles emberek, hivatalnokok, birtokosok s a t. képezik a nemzeti zömét s ők szolgáltatják úgy az állam vezérloineket leguagyobb kontingensét, mint a közélet egyéb vezető tényezőit. Ezek gyermekeinek helyes irányban való neveltetésétől tehát igen sok függ, mert idővel viszont ez utóbbiak kezeiben lesz egy egész nemzedék jövőjeje.

Már most vegyük a nőt olyannak, a milyennek lennie kell; vagyis nem afféle csodaleánynek, a ki egymagában összpontosítson minden olyas tehetségeket, minőkről némely tulkövetelő házassulandó férfi álmodozik, hanem egyszerű szerény halandónak, a ki úgy legyen nevelve, hogy az életben bármilyen körülmények között is feltalálja magát és soha ne várjon a sorstól többet, mint a mennyit az neki megadni képes, vagy a mit saját erejéből meg tud szerezni önmagának. Ne tekintse férjét csupán pénztárosának, a ki költséges szeszélyeit elégíti ki, hanem életársának, a kivel örömbé-búba egyformán osztozkodik s ha egyszer vagyoni helyzetük nem enged meg tulzásokat, e tulzásokról könnyű szívvel le tudjon mondani.

Arra pedig, hogy ilyen tulajdonságokkal ruházzuk föl gyermekeinket, nem kell egyéb, mint hogy őket háziasan, szerényen neveljük.

A „Székelyföld“ tárczája.

A leányrabló.

— Utazási élmény. —

(Németből.)

(Polytatás.)

— Különös alakja feltűnt nekem; el sem tudom gondolni, hogy hová akart menni, mivel az északeleti mouzum szele elállotta útját. Esembe jutott, hogy Point de Galle-ban, a „fekete városrészen“, hol csak benszülöttek laknak, több leány eltűnt. Én a chinai mellett haladtam el és földézetén több szingáli nőt vettem észre.

— Tehát leányrabló?

— Van e vidéken egy híres leányrabló; a korcsmában sokat hallottam felőle. Mondják, hogy okinai, ki a tengerparton összeszedi a leányokat, elszállítja egy magános szigetre és kényszeríti, hogy az ő embereinek nejeiké legyenek.

— Meglehet, de semmi közöm hozzá.

— Nekem sincs; de ez a rabló mégis eszembe jutott a mai hír hallatára. Láttam a nőket a „Haiang dze“ földén és hiszem, hogy többé nem kerülnek vissza. Akkor Kaladira gondoltam, kinek jegyesét annak a hajónak egyik embere megtámadta és ma...

— És ma? — kérdé kíváncsian Raffley.

— Dél felé járt az idő; csaknem füst nélkül haladtam. A tenger hullámozott. Ekkor feltűnt a chinai hajó, mely teljes vitorlákkal haladt. Az yacht-

tal nem mérközhetik, és én észrevétlenül hamar utól értem. Elővettem a távosóvet és sokat láttam.

— Mit?

— Szellőztette a hajó belsejét. Nyolcz nyílás volt nyitva. De ezek nem szelelők, hanem nyílások az ágyuk számára. A földézetén négy leány ült, kezük össze volt kötve. Ezeket az yacht közelével a hajó belsejébe szállították.

— Megszólítottad?

— Természetesen.

— Mit felelt?

— Haiang-dze hajó, megyen Tsaláhba.

— Hazudott. Mit akarhat Tsaláhban? Tegnap oly könnyedén mozgott, hogy elárulta, hogy nincs szállítmánya, Tsaláhból pedig semmit sem szállíthat. Kezd gyanus lenni; de megfigyelem.

— Az yachtról?

— Bizonyosan. Innen Kaudyn át Kornegalle-ba megyünk az Alligator folyó parcjáig. Visszafelé nem megyek a szárazon, hanem csónakban a folyón, mely minket Tsaláhba visz. Itt vársz ránk az yachttal; addig lesz idő, hogy a chinait figyelemmel kísérek.

— És sir mikor ér Tsaláhba?

— Nem tudom bizonyosan.

— Van még más parancsa?

— Nincs. Mehetsz.

Másnap reggel folytattuk utunkat Kandy felé, mely a szigetnek hajdanta fővárosa és a benszülött királyoknak székhelye vala. Az ut Kolombó-

tól Kandyig 18 óráig tart. Az ut, mely Point de Galle-től északra tartott, Kolombónál keletre kanyarodott. A kokuszpálma ligeteit rizsföldek váltották fel.

Számtalan ökör-szekérrel, szelid elefánttal találkozánk, melyek az ut mentén dolgoztattak. Utunk a hegyek közé vitt. Oly panoráma terült el szemünk előtt, melyent az Alpések közt sehol sem találhatni.

Este volt, midőn Kandyba érkeztünk. Fényes társaság várt itt reánk: a kormányzó, a kormány hivatalnokai, tisztikar az ezredestől a hadnagyig. Ettünk, ittunk, zenéltünk, táncoltunk, az órák mint percek repültek el.

Másnap reggel folytatta útját a társaság Kornegalle felé. A város két részből áll; az egyik az európaiaké, három-négy utcával, minden háztulajdonosnak háza nagy kerttel van körülvéve; a másik a benszülötteké. Kornegalle, mely egy nagy szikla árnyékában fekszik, a buddhaisták gyűlöhelye; a sziklán áll egy régi buddha templom, mely náluk kegy-hely, ide zárandokolnak az egész szigetről.

Ceylonban az elefántot mindenféle munka elvégzésére felhasználják. Ha szelid elefántban hiány van, akkor hivatalból elefántvadászatot rendeznek. Most is ez az eset fordult elő.

A vadászat menete következő: Egy nagyobb területet bekerítenek hatalmas szál fákkal; ezt a bekerített helyet „korral“-nak nevezik. Midőn a korral megvan, megkezdik munkájukat a hajtók,

Ismertessük meg leányainkkal is idejekorán azt, hogy az életnek nemcsak ragyogó, hanem árnyoldala is van; tudja meg, hogy azon kis körben, melynek ő egyik tagját képezi, a család-fő az, ki mindenről gondoskodik ugyan, de azért az összes családtagok közremunkálásával lehet csak elérni azt, hogy a bevétel és kiadás mérlege félre ne billenjen, s hogy mindazon kényelem megszerzése, melylyel esetleg körül van véve, fáradsággal, szorgalommal jár.

Tanulja meg a növendék leányka, hogy minél többet tudugy az elvont, mint a realis tudományokból, minél több praxisra tesz szert a háztartás titkaiban, annál többet tanulhat meg a családfő s annál biztosabb számára a gondtalan élet

A háromszékmegyei „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézet évről-évről vizsgálata.

Kézdi-Vásárhely, 1891. július 2-án.

Folyó évi június 29. és 30-án tartott meg a czimul tett intézet évről-évről vizsgálata. Utolsó volt a népoktatási intézetek között, de nem a felmutatott sikerben, az elért eredményben. Mert ha az elfogulatlanság szemüvegén keresztül nézzük; ha a higgadt és igazságos kritika bonczkése alá vesszük az eredményt, jól eső örömmel konstatálhatjuk, hogy a népok. törvényben előírt körben a tanulók teljesen otthonosan mozogtak; a miniszteri tantervben megállapított tanítás anyagával tisztában voltak, s az értelmes, nyugodt feleletek, mint a helyes hangsúlyozás a keresetlen egyszerűséggel előadott ismeretek, mint a tanulók illő, csinos és szerény magatartása egyaránt fényes tanubizonyságai amaz általunk eddig szerzett örvendetes tapasztalatnak, hogy ez intézet igazgatása a legszigorubb kritikát is megelégedésre állja ki; s hogy a tanítószemélyzet fontos, de terhes feladatának magaslatán áll.

Ez intézet berendezése két részből áll, u. m. a 6—12 éves leányok az elemi ismeretek minden ágában oktattatnak; a 12—15 évesek, a mellett, hogy a női munkákra, azoknak minden izére kiváló gond van fordítva, már az ismereteknek is egy tágabb körében mozognak, elannyira, hogy a hallgatóság igen gyakran hangosan adott elismerés-

még pedig több mértőföldnyi távolságban. A hajtásnál türelem és óvatosság szükséges, mert kerülni kell mindent, mi az elefántot türelmetlenné s bizalmatlanná teszi, másképp azonnal áttör a soron. A hajtók csak éppen annyi zajt ütnek, hogy az elefántot a kívánt irányba tereljék, melyben aztán legelészve rendszeren magától tovább halad.

Ily módon összehajtogatott több csordát, melyek hajtóktól még mindig körül vannak véve. A hajtók száma négy-ötezer; a hajtás eltart hetekig, sőt hónapokig is. Végre közelednek a koralhoz, szűkül a kör, az elefántok százával állanak egymás mellett, a hajtók pedig várják a jelt a végső hajtásra. Ez utolsó jelenetre ezeken meg ezeken jönnek a városokból, hogy tanulni legyenek.

Este volt, midőn megérkeztünk. Mindenek előtt kijelölték helyeinket, hogy kinyugodjunk magunkat. Másnap dél felé kezdődött az utolsó hajtás. Nemsokára megadta a kormányzó a jelt az utolsó hajtásra. Számos szelid elefántot hoztak volt ki, hogy a vadak elfogásánál felhasználják. Ezek közöttünk állottak. Négy csordában mintegy hetven elefántot hajtottak össze. Legmélyebb csend uralkodott.

Végre felhangzott a kormányzó éles füttye. Iszonyu zaj és lármá támadt egyszerre. Ezer torok kiáltott, puskák ropogtak, dobok peregtek. A zaj a legtávolabbi részen kezdődött s mindinkább közeledett hozzánk. Már az ágak mozgásából is láttuk, hogy közel vannak. Végre előtört egy hatalmas elefánt a sűrűből, utána egy egész csorda.

nek a vizsgálat alatt is kifejezést. Örömmel lehet tapasztalni, hogy városunk közönsége hova-tovább nagyobb mértékben veszi igénybe ez intézetet, s a közs. elemi leányiskolát végzett növendékeket szerzett ismereteik állandósítása és kibővítése végett ide hozza. Mennyire fényesen be van ez által is bizonyítva, hogy e város nagy közönsége sajnálattal nélkülözi a polgári leányiskolát, mely már széles e hazának minden ekkora városában fel van állítva! Bizony, bizony messze vagyunk mi a kézimunka annyiféle czikke volt izléssel párosult csoportosítva, a diszmunkáktól a foltozásig képviselve, hogy a legteljesebb elismerés adóját leróni, kedves kötelességünknek tartjuk.

De a munkára nevelés, a mai kor ezen szigorú követelménye is, a vizsgálatnál kapcsolatos kiállítással, s a női munka keretébe tartozó produkciókkal szépen fel volt tüntetve. Megvallom, hogy a kézimunka annyiféle czikke volt izléssel párosult csoportosítva, a diszmunkáktól a foltozásig képviselve, hogy a legteljesebb elismerés adóját leróni, kedves kötelességünknek tartjuk.

Azonban a női munka más, fennebb nem említett részéről sem szabad megfeledkeznünk. A gazdaságosság kiállítása: az izletesnél izletesebb esedékek legbensőbb megelégedésünkre érdemesek s valóban míg egyfelől az igazgatóné körültekintő gondosságát dicsérik, másfelől az iránt is megnyugtatták a közönséget, hogy az ezen intézetből kikerült lányok nemcsak a pipere, hanem a gazdaságosság keretébe tartozó minden munkában kellő jártassággal bírnak.

S ha a látottakra visszagondolunk, önkéntelen tolu előtérbe a legmélyebb tisztelettel párosult elismerés azon főrangú nő iránt, ki a magasból leszállott, hogy felvegye és gondját viselje az árváknak; ki nem az élvezetek hajhászásában, a gyönyörök kiaknázásában, hanem az emberiség boldogítását eszközölő intézetek felállításában leli és találja örömét.

Közönségünk részéről nem is marad el soha a Báro Szentkereszty Stephanie ő méltósága iránti határtalan tisztelet, melyet nem követeléssel, hanem jószágos eszelekedetekkel vivott ki és öökített meg magának.

Városunk és vidékünk közönsége, mint máskor, úgy ez évben is nagy számmal jelent meg a vizsgálaton s jótékonyágát — mely más helyen és alakban e lap hasábjain nyilvánossá lesz téve — gyakorolta ez uttal is a növendékekkel, megjutalmazván a szorgalomban, jó magaviseletben, tanulásban s munkában magukat kitüntetett leányokat. Itt is elől járt az intézet lelke, alapítója és eltetője s azért legyen e tudósítás is azon ohajtással bezárva, hogy városunk közügyeinek legfőbb

Egyenesen a koral bejáratához tart, de itt meg-hökken s vissza fordul. A zaj újra kezdődik; visszaterelik, de az elefántok buvó helyet keresnek a sűrűben. Azért a vadászok kérték a kormányzót, hogy halaszssa el az utolsó hajtást estig, a midőn tűz és fáklya mellett sokkal könnyebben behajthatják. A kormányzó ebbe beleegyezett.

— Charles — mondá Raffley, látva a dolog fordultát — estig sok időnk van még, vegyük a fegyvert s menjünk az erdőbe.

— Szívesen beleegyezem.

— Kaladi, te velünk jössz; jó vadász vagy és ismered fegyveremet. Hol van Molama?

— Jöjjön fel és őrizze a szobát. Itthon hagyom a chair-umbrellámat, a melyre különös gondja legyen.

Kaladi elvégezvén megbízatását, feljött; megindultunk az őserdő felé. A derék szingáli oly arcot csapott, melyből le lehetett olvasni, hogy egye-düli vágya, hogy ma egy mesterlövéllyel megmutassa ügyességét.

A legtöbb vad a víz mellett található, azért a csaknem kiszáradt patak mentén lefelé haladtunk, addig, hol az a Kimbu-Oya-ba folyik. Ennek a folyónak sok vize volt, azért tájéka is gazdag volt vadban.

Minden perczben löhettünk volna, de mi jobbnak láltuk várni addig, míg oly vadra bukkanunk, mely egy jó golyót megérdemel. Így mintegy két óráig haladtunk az erdő sűrűjében. Ekkor hirtelen egy elefánt trombitászerű hangját hallottuk.

védnökét, Báro Szentkereszty Stephanie ő méltóságát évek hosszú során a Mindenható boldogul éltesse!

... Y ...

Különfélék.

— Viharok. Folyó hó 1-én Bodor Géza alocsarná-toni ev. ref. lelkesz Dálnokból hazajöve, nagy zápor érte utól. A mint hazaérkezett, megrendelte kocsisának, hogy a szekeret és lovakat állítsa be a csűrbe, míg az eső eláll. Alig hajtotta be a kocsis a fogatot a fedél alá, a villám becsapott a csűrbe, mely azonnal lángba borult. A lovakat a villám megölte, a kocsis azonban csak elalélt s később magához tért.

Megölt a villámcsapás két munkást is a papol-czi határon. A mezei munkások éppen ebéd után nyugalomra tértek, midőn a villám lecsapott; kettőt megölt, a többiek pedig egészen sértetlenek maradtak.

— A román trónörökös szerelme. Bukarestből érkező hírek szerint csakugyan való, hogy Hohenzollern Ferdinánd herceg, a román trónörökös, beleszeretett sógorasszonya, a királyné egyik udvarhölgyébe és feleségül akarta venni. Ez az udvarhölgy Vacarescu kisasszony, a római oláh követ leánya. A költői lelkű királyné helyeselte és támogatta a fiatal herceg szándékát és bele-nyugodtak abba, hogy Románia királynéja egy-kor az a szép ifjú palotahölgy legyen, a kit ő leánya gyanánt szeret. A politikusok azonban más-kép gondolkodtak. Pártkülönbösg nélkül kimond-ták, hogy ez a házasságja dinasztia veszedelme lenne. Lehet, hogy egy kis irigység is sugallta ezt az egyhangú tiltakozást, mert mindenik bojár azt szeretné, ha az ő leánya jutna a trónra. De két-ségtelen, hogy senki nem titkolta a király előtt, hogy ez a frigy megújítaná a régi trónköveteléseket. Ezt nyíltan kijelentette a minisztertanács, Sturdza Demeter pedig levélben intette a királyt, hogy állja útját a veszedelemnek. A félhivatalos Independance Roumaine valóságos alternatívát ad a trónörökös elé: vagy szíve vonzalmáról, vagy a koronáról mondjon le. Ez az ügy jelen állása. Ferdinánd herceg, kit Németországba utaztattak, ragaszkodik szerelméhez. Hír szerint a román törvényhozásban legközelebb interpellá-cziók fognak történni.

— Öngyilkosság máglyán. Fiume mellett Susák horvát községben Péter-Pál-nap éjszakáján ször-nű eset történt. Léz Amália asszony, egy es. és kir. őrnagy hadbíró özvegye, kétségbeesve gyó-gyíthatatlan betegségén, máglyát rakott ágyne-műből, megöntözte petróleummal, aztán ráfeküdt és maga alá gyújtotta. Hajnal felé szénén éve találta őt veje, Ruzich György dr., kit csak a házban szétterjedt füst tett figyelmessé; mert a boldogtalan öreg asszony jajszó nélkül halt meg. Alkamasint rögtön megfojtotta a füst. Ha a vő nem ébred föl annak idején, leég az egész ház.

— Charles, egy elefánt, talán éppen egy magá-nos — mondá az angol.

Vannak az elefántok közt egyes példányok, melyeket a többiek, dühös természetük miatt, ke-rülnék.

— Czelba veszszük?

— Természetes.

Lassan előbbre haladtunk abban az irányban, melyből a hangot hallottuk. Az elefántnak bő-szülve kellett lennie, hogy ily borzasztó hangokat hallatott. Végre közelébe értünk s megláttuk ingerültségének okát is. Egy banánafa víz-szintes ágán egy leopárd guggolt félelemtől egészen oda-lapulva az ághoz, alatta az elefánt, mely még mindig bögött s iparkodott ormányával a leopár-dot elérni.

Charles, — mondá az angol — vegye ön a leo-párdot czelba, én az elefántot veszem. Őt minden-esetre a pompás agyarak indították ezen elhatá-rozásra.

Czéloztam; a lövés eldördült. A leopárd össze-rezzent, előlábait szorosabban vonta össze az ág körül, úgy, hogy hallani lehetett, mint furúduak körmei a fahéjba; aztán elereszté és lezuhant.

Ugyane pillanatban lött az angol is. De az elefánt hirtelen megfordult; a golyó füle alatt furódott a fejébe.

— Nem így lövik az elefántot, — mondám — gyorsan vissza, mert elvagyunk veszve!

(Folytatása következik.)

mert az öngyilkos szobája már egy láng volt, mikor betörték az ajtót.

— Amerikai proféták. Amerika régtől fogva a hőbortos szekták hazája. Nem mulik el esztendő, melyben egy-két új proféta ne támadna, hirdelve bolondnál bolondabb tanokat. A legújabb amerikai proféták: egy Myers nevű földművelő és egy Teed nevű öreg ur; ezeken bolondság dolgában talán egy karársuk sem tett tul. Myers Zakariás szántóvető ember volt Penszylvánia állam Pike kerületében, mielőtt megalapította az anticipátorok szektáját. Azt állítja Myers, hogy a múlt ősszel szántás közben egy sűrű felhő ereszkedett le előtte és abból illetén szózatot hallott: „Ne félj! Mielőtt e század elmúlik, a világ is el fog mulni és az emberek el fognak pusztittatni. Eredj és mondd meg a tieidnek, hogy készüljenek elő folytonos imádkozás közben. A világ igen gonosz.” Myers úgy tett, mint az „égiek” parancsolták és csakhamar oly számos hívőre tett szert, hogy vasárnaponként a környék templomai üresek s mindenki Myers köré csődül. Most felhívásokat nyomtatott Myers proféta, melyben felszólítja a világ összes papságát, a római pápát sem véve ki, hogy csatlakozzanak az anticipátorokhoz. — A másik proféta, Teed, tultesz még Myersen is. Ő San-Franciscoban támadt s hibeit a keresztények és zsidók közül verbuválja, kik erősen meg vannak győződve, hogy Teed bácsi Mózes és Krisztusnál is különb proféta. Tanításából ime egy pár mutatóba: Szerinte az ugynevezett tudomány nem egyéb, mint babonáság. Hogy az emberiség egy nagy golyónak a felszínén nyomorog, az csak tökéletlen érzékeink csalódása, Valóságban mi benn vagyunk egy még nagyobb üres golyóban. Ha az emberek Teed alapszabályaihoz tartanak magukat, örökké élhetnek ebben az üres golyóban. Egy még klasszikusabb tanítása az, hogy a férfi és nő közt levő különbség csak a vétek és természetellenes szokások következménye. Ha férfi és nő egymást kerülnek, nemsokára a nemkülönbség is eltűnik és minden gyermekszülések „csodálatos módon” történének. Még több efféle badarságot hirdet Teed, de hiába, nincs olyan bolondság, mely követőkre ne találana. Teednek is számos követője van, házaspárok is, kik egymástól teljesen elkülönítve élnek, várva az időt, mikor születik mindegyiknek csodálatos módon gyermeke, mint azt a proféta igéri.

— Köszönetnyilvánítás. A „Kézdi-Vásárhelyi Ol-táregylet” nevében kedves kötelességet teljesítünk, midőn Tekintetes Welneiter Györgyné, özv. Landt Józsefné urasszonyoknak, méltóságos Bálinth László főesperes, főtiszt. László József és Bencze Lajos plébános uraknak, valamint az összes segédkező és közreműködő urnóknak, kisasszonyoknak és uraknak hálás köszönetet nyújtunk ama buzgó, lelkes fáradozásokért, munkásságért, melyet a folyó évben tartott látlat rendezése, sikere érdekében oly nagy odaadással tanúsítani szívesek voltak. A Mindenható, kitől jön minden áldás, halmozza el mindnyájukat, kik magasztos célú munkájában vallásos együletünket segíteni szíveskedtek, minden földi jóval, egészséggel, boldogsággal, hogy együletünket jövőben is támogathassák s ezáltal annak fennállását hosszú időkre biztosítsák. Kézdi-Vásárhelyen, 1891. július 1-én. Az Ol-tár-egylet nevében: Báro Szentkereszty Stephanie, elnök. Vajna Károly, tiszteletbeli jegyző.

— Köszönetnyilvánítás. A helybeli kereskedő-ifjúság által folyó évi június hó 21-én a Nagy Ferencz-féle réten rendezett nyári mulatságon felülfizetni szívesek voltak: Mélt. Gillyén Árpád 50 krt. kamarás, népf. százados 2 frtot. Jancsó Dénes 1 frt 50 krt. Wertán Béni 1 frt 40 krt. Császár Lukács 1 frt 30 krt. Főtisztelendő Csomortáni Péter házfőnök 1 frt 20 krt. Auer Béla (Budapest), Dondon József (Kolozsvár), Fejér Antal, ifj. Bándy István 1—1 frtot. N. N. 80 krt. Ifj. Dávid István, Kiss Károly 60—60 krt. Kelemen Elek, Pongrácz Jánosné, Sebők József 50—50 krt. Dávid Antal, Kovács Károly 40—40 krt. Zalaváry Béla, Kovács Tamás, Czibalmos Ferencz, Bíró Gyula, Dézsi János, Nagy Gyula, Málnási Albina k. a., Lipták Kelemen, Dávid János, Prohászka Ferencz, Mihály József, Kovács József, Wertán Venczel, Nagy Károly, Kovács Báliut, Erdei Béla, Szócs Károly, id. Jakab István, Kakuci Ádám, Török Samu és N. N. 20—20 krt. Fogadják a nemes szívű adakozók egyen-egyen a rendező bizottság hálás köszönetét. Végül elmulasztatlan kötelességteljesítést vél tenni a rendezőség és az elnökség akkor is, midőn e helyen forró kö-

szönetet nyilvánít első sorban Nagy Ferencz szeszgyáros urnak a helyiség és a rét szíves átengedéseért; továbbá Jancsó Dénes és Kölönte Mózes uraknak, kik a legnagyobb készséggel egy-egy fogatot engedtek át az ifjúság rendelkezésére; valamint Szócs Dániel ny. őrnagy urnak is, ki 1 díszes könyvvel szaporította az egylet könyvtárát. A fent nevezett jöltevők nemes cselekedetükben leljék legfőbb jutalmukat. Kézdi-Vásárhely, 1891. július 3. A rendező bizottság.

CSARNOK.

A gólyához.

T o m p a M i h á l y t ó l.

(Széptani méltatás.)

A világsi fegyverletétel megtörtént, a nap sötétedni kezdett, a keserv és fájdalom sulya nehezült minden honfi-kebelre. A csüggedés, az elnyomatás e korában csendes volt a haza, mint a sir; sir körül állottunk, az elrablott jogot és szabadságot siratók. A fájdalom megrepszte a költők lantjait, a madarak elnémultak, a dalos ajkak lezáródtak. De nem! még sem; e fájdalom, sejtelmes, borongós kornak költője Tompa. Csendes, önmegadó lelkének busongó, nemes fájdalma talált a korral; ő volt a nemzet kebelében még az egyedül igazán dobogó szív, ki e kor hangulatát úgy eltalálta. „Levél egy kibujdosott barátomhoz”, „A sirboltban”, „A madár fiaihoz”, „A gólyához” nem oly mesterművek-e, melyek — míg a költő lelkét tájrák élénk, addig — a kort mintegy fátylon által mutatják?

Legszebb költeményének egyike a gólyához címzett, melyet — mint már említők — a kor hangulata szült, s melyben érzés és eszme, költőiség és való igazság meglepő varázsban egyesülnek.

A tél már enyhébb, a természet ébredni kezdett, itt a tavasz, a jó gólya megjött a tavasszal, hogy felkeresse régi fészket s kijavítsa, hogy magzatait kikölthesse. De a költő fájdalmasan adja tudtára, hogy csak menjen vissza, hisz ez még nem tavasz, csak csalóka napsugár. Aztán nincs, hol ő megállapodjék, a mezőből temető lett, a tóban vér van s a torony teteje üszkös. Tanácsolja, hogy menjen máshová az ő házáról. De hova, nem tudja. Hisz most mindenütt kétségbeesés lakik. Jobb lesz még is, ha visszamegy oda délre, a boldog szigetekre, hisz azok várják őt. Aztán fájdalmasan mondja: neki két hazája van, „nekünk egy volt, az is elveszett”. Menj jó madár — folytatja tovább — s ha találkozol valahol a bujdosókkal, mondd meg nekik: tessék, széthulltunk, mint az oldott kéve, Kéri tovább, hogy beszélje el a börtönt, a néma fájdalmat, a szenvedést, mi itt uralkodik, s hogy mint akarják a kétségbeesettek elhagyni hazájukat. Tovább megy s kéri, mondja el, hogy mindenki csak a halált várja. Mondd el, gyalázat reánk, hogy míg nemzetünk fáját ellenséges kezek igyekvének kivágni, az alatt belül saját fiai mint a szu, örlék. Mondd el, hogy itt most a testvér eladja saját testvérét s a fiu apját... De ne, még se, hisz ki távol innen könyez sorsunkon, még az is megutálta...

Ime, ez a költemény rövid tartalma. A költeményt inkább nevezhetjük úgy tartalma, mint borongós hangulatánál fogva elégiának. A hazátlan költő szól a vándor gólyához, kinek két hazája van; bátran mondhatjuk, kinek, mert a költő valóban személyesíti a gólyát s ez mintegy halvány allegorikus színezetet is ad a költeménynek. Fájdalmát beszéli el, földult hazájának sorsát panasolja, s a mély fájdalom szavaiból elő-elő csillan a remény sugara, mint sötét felleg mögöl a csillag.

Mielőtt mélyebb méltatásába bocsátkoznánk, említsük meg röviden a költemény technikáját.

Daczára, hogy tulnyomó benne a jambus, sőt egy pár helyet kivéve, teljesen az, még sem nevezhetjük időmértékesnek, mivel a caesura sehol sem esik a kellő helyre, hanem legtöbbször a láb két tagját metszi szét; ellenben az ütemes technika nagyon jól meg van tartva, s így a többé-kevésbé érzhető időmérték csak emeli a rythmust, a zengzetességet, sőt magát az eszmét is mintegy festi, főleg ott, hol a jambust trocheus váltja fel. Külalakjára tehát ütemes, páros rimmel. Ütemképlete: 3—2|2—3, vagy megfordítva, sőt néha 5—/2—3, 3—2/5; rimképlete: aa, bb.

Lássuk most részletesen a költemény belszerkezetét.

1. Megenyhült a lég, vidul a határ,
S te újra itt vagy, jó gólyamadar!

Már az első sorban a harmadik lábon jambus helyett trocheus van alkalmazva és ezáltal mintegy testőileg akarja jelezni, hogy most nem úgy virul, mint eddig szokott; visszásság van a természetben is. „S te újra itt vagy, jó gólyamadar!”

Fölkiált a költő, nem kérdezi a megérkezett barátot, nem üdvözi a régi szívélyességgel, hanem fájdalmasan kiált föl: Ujra itt vagy! Mintha mondaná: Ide jöttél a boldog délvő vidékéről, hogy régi hazádat láthasd, de nem tudod, hogy mi vár rád itt; jobb lett volna, ha ott maradtál volna, hol mosolygóból a vidék, szabadabb az élet. S ez eszmét tovább folytatja ugyanezen a hangon az első versszak két utolsó sorában is, melyből mintha éreznők, mint dőlnek romba reményeink, vágyaink, s mint ébredünk az édes álomból a rideg valóságra!

Az ócska fészket megigazgatod,
Hogy ott kikölthesd pelyhes magzatod.

Mint előbb megjegyzők, ugyanazon sejtelmes hang, mint a két első sorban. A költő mondja a gólyának: azért jössz, hogy itt magzatokat költés, — de oly hangon, melyből érezzük, hogy most nincs arra alkalmas kor; még a ki életben van, az is inkább szeretné a sir alatt lenni. E két utolsó sor egész költői plaszticitással állítja élénk a fészket s annak pelyhes magzatait; ócska fészkek szép metaforájához méltólag következik a pelyhes magzat szemléltető kifejezése.

2. Csak vissza, vissza! meg ne csaljanak
Csalárd napsugár és siró patak;
Csak vissza, vissza! nincs itt kikelet,
Az élet fagyva van s megdermedett.

Az első versszakban tulajdonképpen csak a hangból éreztük, hogy voltaképpen mint érez a költő, t. i. hogy itt most nincs a régi világ s azért nem is neki való e táj; most tovább megy s nyíltan kimondja: menj vissza! — de még nem érti, hogy miért, csak annyit mond: itt nincs még tavasz. Eme szavak, melyeket a gólyához intéz, allegorikus értelműek; tulajdonképpen a nemzeti élet tavaszát érti; oh, ez fagyva, dermedve van még! Csak vissza, vissza! Mintha nem volna elég egyszer mondania: menj vissza! — hanem sürgeti: vissza, vissza! Csalárd napsugár és siró patak. Tudjuk, hogy vannak szavak, melyeket a költői szabadság tetszése szerint használhat hosszúnak vagy rövidnek. Ilyen e szó: „sir” is; e költeményben, mint jeleztük, a jambikus rész az uralkodó; siró patak, ha a „siró”-ban az i rövidnek veszi, mit teljes joggal tehetett volna, jól kijött volna a tisztá jambus; hogy ennek dacára Tompa nem jambusnak vette a lábat, hanem spondeusnak, könnyen kitálálható, hogy miért tette. Egyszerűen azért, mivel a hosszú menetű spondeus által festeni, éreztetni akarja a fájdalmat, a szomorúságot, a sirás tartamát, mely uralkodik a hazában.

(Folyt. köv.)

Bába Pál.

270-ik közlemény

a háromszékmegegyei „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézet javára Árkosban tett szíves adakozásokról.

Bokor Mihály 2 kr, Imre Jánosné 3 kr, Barabás Samel, Göcz Mari 4—4 kr, Pilbát Mihály, Szabó Benjamin, Balázs Jánosné 5—5 kr, Tegző Sándorné. Veres Dénes, B. A., Cserei Gyula, Fábrián Károly 10—10 kr, Goldstein Ignác 20 kr. Szentkereszty B. báróné 1 frt. Tóth Mihályné fél liter, Koliza Lajos 2 lit. buza. Veres Pálné, Nagy Sándor, Gyulai Mózes, Todor Györgyné fél-fél liter rozs. Bíró Mihály, Göncz Mózes, Ördög Ferencz, Bokor Miklós, Faluvégi András, Peczal Zsigmond, Szentkereszty B. báróné, Barabás Bálint, Kontei Sándor, Demeter Mihály, Boér György, Barabás Sándor 1—1 liter rozs, Barabás András, Csifó Salamon, Lőrincz Károly, Veres György 2—2 lit. rozs. Demeter András, Köle Dénes fél-fél liter, Kontés Pál 1 liter árpa. Barabás Károly fél liter, Bedőházi Mózes, Szabó Dénes 1—1 l. lencse. Ballog József, Barabás Sándor fél-fél l. borsó. Kurta Mihály 1 liter, Nagy József, Benkő Dániel 3—3 l. borsó. Csáki Károly, Veres Aron, Toth Dániel, Gál József, Nagy Mihály, Székely Mihály, Székely Ferencz, Bakó Béla, Veres Ferencz, Incze György fél-fél liter törökbuza. Duka István, Nagy Károly, Bencze András, Bokor György, Borbát József 1—1 liter, Vég Andrásné, Lőrincz Antal, Váncsa István 2—2 liter törökbuza. Bedőházi Sámuel fél liter, Hegyes Istvánné, Tegző Ferencz, Gelei András, Barabás Dániel, Barabás György, Kontei Imre, Lőrincz József, Pirbát József 1—1 liter, Göncz Mihály 2 liter, Göncz Mózes 3 lit. paszuly. Demeter András, Szeremley 1—1 l. gyümölcs.

Fogadják a nemes szívű adakozók az árvák nevében kifejezett hálás köszönetüket.

Kézdi-Vásárhelytől, 1891. jan. 10.

Br. Szentkereszty Stephanie,
elnök.

Székely Málvin,
jegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos

Ifj. Dobay János.

